

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. Vtrum charitas sit cæteris virtutibus excellentior, tam in esse
physico quàm morali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

in patria; sed habet pro objecto ipsam rem cognitam, quæ est eadem, scilicet ipsum Deum.

Ad secundam probationem Antecedentis dicendum est, libertatem & necessitatem non distinguere essentialiter actus voluntatis, sed solum accidentaliter, vel modaliter; quia sunt tantum denominationes extrinsecæ, ut quidam docent, vel, ut alij probabilius sentiunt, modi quidam intrinseci respectu illorum: unde licet amor viæ sit liber, & amor patriæ necessarius, non sequitur actus charitatis viæ & patriæ distingui essentialiter. Et quamvis hoc daretur, ex hoc non posset inferri, non esse eundem specie habitum charitatis in viâ & in patria: potest enim idem habitus, actus essentialiter distinguere, dummodo sub eadem ratione formali contineantur, ut liquet ex dictis in solutione præcedentis objectionis.

ARTICVLVS V.

Utrum charitas sit ceteris virtutibus excellentior, tam in esse physico, quam morali?

NEgant Lutherus & sequaces, existimantes fidem, etiam in esse moris & virtutis consideratam, charitati præstare; cum per fidem, inquirunt, non verò per charitatem iustificemur. Calvinus verò lib. 3. inlit. cap. 8. sect. 8. ait charitatem erga Deum esse simpliciter perfectiorem fide, & aliis virtutibus: charitatem verò erga proximum non esse simpliciter & intensivè perfectiorem fide, & ceteris virtutibus, sed tantum extensivè; quoniam habet uberiores fructus, & latius patet, utpote movens & inducens homines ad actiones reliquarum virtutum exercendas: unde duplicem videtur constituere habitum charitatis, unum quo Deus, alterum quo proximus diligatur; quod præcedenti articulo impugnatum est. Ex Catholicis verò quidam existimant, quod licet charitas omnibus virtutibus, in esse moris & virtutis, excellentior sit, tamen in genere entis & nature, fides, utpote ad genus intellectivum pertinens, est illa perfectior. Sic docent Ferrarientis 3. contra Gent. cap. 26. & Marcus à Serra, hic art. 6. dubio unico. Pro resolutione huius difficultatis

Dico primò: Charitas in genere moris & virtutis, est simpliciter perfectior fide, & omnibus aliis virtutibus.

Conclusio est certa de fide: dicitur enim 1. ad Corinth. 13. *Major autem horum est charitas*; quod ad minus verificari debet de majori perfectione morali. Et Matth. 22. de præcepto charitatis ait Christus: *Hoc est primum & maximum mandatum*; utique quia est de actu maximæ virtutis. Item 1. ad Timoth. 1. dicitur: *Finis præcepti est charitas*: finis autem excellentior est his quæ ad ipsum referuntur. Denique Apostolus 1. ad Corinth. 12. loquens de charitate ait: *Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro*. Quæ verba expendens D. Thomas ibidem ait: *Dilectio est via quæ directius in Deum iur*. Cui concinit pius Idiotæ contempl. cap. 17. dicens: *Ille est via rectissima absque devio, via brevis absque tadio, via plana absque umulo, via secura absque periculo, via iucunda cum bono socio, scilicet cum te Domine, amantissimo duce.*

Tom. IV.

A Confirmatur ex SS. Patribus, qui idem passim profitentur, tum in parabolam de decem virginibus, ubi uno ore per oleum, quod reliquis liquoribus supernatur, charitatem intelligunt: Tum in aliam, in qua agitur de vocatis ad nuptias, ubi per vestem nuptialem volunt significari ipsam charitatem, quam etiam vocant margaritam illam pretiosam Evangelij, pro qua Christus dicit omnia esse relinquenda, & tanquam lorum æstimanda. Denique docent magnitudinem animæ ex magnitudine charitatis esse metiendam. Ita D. Bernardus serm. 27. in Cantica, ubi hæc scribit: *Quantitas cuiuscunque anime æstimetur de mensura charitatis quam habet: ut verbi gratia, quæ multum habet charitatis, magna sit; quæ parum, parva; quæ verò nihil, nihil; dicente Apostola: si charitatem non habuero, nihil sum.*

B Ratio etiam suffragatur: Nam ut discurrit D. Thomas hic art. 6. cum perfectio virtutis consistat in attingendo primam regulam humanorum actuum, qui est ultimus finis, virtutes Theologice, quæ Deum ut ultimum finem immediatè attingunt, nobiliores sunt moralibus, quæ circa media duntaxat versantur: ex virtutibus verò Theologicis, charitas est nobilior fide, & spe, cum perfectius Deum attingat: Nam fides & spes (inquit S. Doctor) attingunt quidem Deum, secundum quod ex ipso provenit nobis vel cognitio veri, vel adeptio boni: sed charitas attingit ipsum Deum, ut in ipso sistat: juxta illud Joan. 4. *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*. Ubi tract. 9. Augustinus: *Nescio utrum magnificentiùs nobis charitas commendari possit, quam ut diceretur, Deus charitas est. Brevis laus, & magna laus: brevis in sermone, sed magna intellectu! Quam cito dicitur, Deus charitas! Breve est, si numeres: Si appendas, quantum est! &c.*

C Confirmatur: Fidei & spei quædam imperfectiones essentialiter annexæ sunt, ut spei amor concupiscentiæ, quo Deus amatur prout in commodum hominis cedit, & fidei obscuritas: At verò in charitate nullus ex his defectibus reperitur; siquidem fertur in Deum, prout est in se bonus, & summè perfectus, nullâ habitâ ratione nostri commodi; neque ullam habet ex se obscuritatem, nam in patria, ubi nulla suberit obscuritas ipsius objecti, illa perfectè vigeat.

D Confirmatur ampliùs: Fides & spes possunt consistere cum peccato, manent enim in peccatoribus, ut supra satis declaravimus; at verò charitas illud omnino expellit, sicut lux tenebras; nec in peccatoribus, sed solum in iustis reperiri potest. Unde Gregorius super Ezechiel. *Antiquus inimicus castitatem in nobis, si sine charitate viderit, non timet: quia ipse carne non premitur, ut luxuria dissolvatur. Abstinentiam non timet: quia ipse cibo non utitur; qui necessitate corporis non urgetur. Distributionem terrenarum rerum non timet, si eidem operi charitas desit: quia divitiarum subsidio nec ipse eger. Valde autem in nobis charitatem timet: quia hanc nos tenemus in terra, quam ipse tenere nolit, amittit in cælo*. Ergo charitas est omnium virtutum excellentissima, & ut loquitur D. Irenæus, omnium charismatum eminentissimum. Unde Augustinus serm. 39. de tempore, admonens piam animam, salutis suæ studiosam: *Si non vacat (inquit) omnes paginas sanctas perscrutari, omnia involucria sermonum evolovere, omnia Scripturarum secreta penetrare;*

Xx iiij

tene charitatem, ubi pendet omnia: ita tenebis quod ibi didicisti, tenebis etiam quod nondum didicisti. Si enim nosti charitatem, aliquid nosti, unde & illud pendet quod forte non nosti; & in eo quod in scripturis intelligis, charitas patet: in eo quod non intelligis, charitas latet. Ille itaque tenet & quod patet & quod latet in divinis sermonibus, qui charitatem tenet in moribus. Quapropter sectamini charitatem, dulce ac salubre vinculum mentium, sine qua dives pauper est, & cum qua pauper dives est. Hec in adversitatibus tolerat, in prosperitatibus temperat, in duris passionibus fortis, in bonis operibus hilaris, in tentationibus tutissima, in hospitalitate latissima, inter veros fratres latissima, inter falsos patientissima. In Abel per Sacrificium grata, in Noë per diluvium secunda, in Abraha peregrinationibus fidelissima, in Moyse inter injurias lenissima, in David tribulationibus mansuetissima: in tribus pueris blandos ignes innocenter expectat, in Machabeis sevos ignes fortiter tolerat: casta in Susanna erga virum, in Anna post virum, in Maria preter virum. Libera in Paulo ad arguendum, humilis in Petro ad obediendum, humana in Christianis ad confitendum, divina in Christo ad ignoscendum.

83. Dico secundo, charitatem, non solum moraliter, & in ratione virtutis, sed etiam physice & in esse entis, esse perfectiorem fide, & aliis habitibus supernaturalibus intellectualibus, qui sunt in via.

Hanc conclusionem existimo esse de mente D. Thomae hic art. 6. ubi docet charitatem esse perfectiorem fide: quod enim loquatur de charitate non solum in esse morali, sed etiam in esse entitativo, constat ex eo quod primo loco sibi objicit: *Altioris potentia altior est virtus, sicut & altior operatio: Sed intellectus est altior voluntate, quia dirigit ipsam: Ergo fides, quae est in intellectu, est excellentior charitate, quae est in voluntate.* Quod argumentum, ut patet, procedit contra excellentiam physicam, & non contra moralem: unde si S. Doctor non intenderet charitatem esse perfectiorem fide, etiam physice & entitative, in vanum sibi illud opponeret; & unico verbo, facillique distinctione, illud dilueret, dicendo scilicet hic tantum sermonem esse de excellentia charitatis in esse virtutis, non vero in esse physico; quod tamen non facit, sed aliter argumento occurrit: respondet enim, quod quamvis intellectus sit potentia nobilior voluntate, non tamen oportet, quod omnis ejus operatio sit perfectior quacumque operatione voluntatis: Et ideo, inquit, eorum quae sunt infra nos, nobilior est cognitio, quam dilectio; propter quod Philosophus in 7. Ethic. praetulit virtutes intellectuales moralibus: sed eorum quae sunt supra nos, & praecipue dilectio Dei, cognitioni praefertur: & ideo charitas est excellentior fide. Quibus verbis rationem fundamentalem nostrae conclusionis insinuat: nam hic in via, ubi cognitio nostra est obscura & ænigmatica, amor superiorum perfectior est cognitione superiorum: Ergo cum charitas & fides superiora respiciant, Deum scilicet, qui nobis superior est, charitas viæ perfectior erit fide; licet charitas patriæ non sit perfectior lumine gloriæ, & visione beatificæ; quia illa Deum ut est in se perfectissimo modo attingunt, & fidei obscuritatem ac imperfectionem non habent.

84. Obijcies primo contra primam conclusionem: Regula est nobilior regulato: Sed fides est regula

charitatis, ipsam enim dirigit & regulat in suis actibus: Ergo est ipsa perfectior.

Confirmatur: Fides per charitatem operatur, ut ait Apostolus ad Galat. 5. Sed id per quod aliud operatur, videtur esse eo inferius; sicut minister per quem dominus aliquid operatur, est ipsi inferior: Ergo charitas fidei inferior est.

Ad objectionem datâ Majori, nego Minorem: licet enim hic in via charitas per accidens regulatur per fidem, & cognitionem obscuram: per se tamen, & ex natura sua, petit regulari per lumen gloriæ, & claram Dei visionem; cum sit prima proprietas gratiæ sanctificantis, quæ est radix luminis gloriæ, & visionis beatificæ, & fons aquæ salientis in vitam æternam, ut dicitur Joan. 4.

Ad confirmationem dicendum cum S. Thoma hic art. 6. ad 2. quod fides non operatur per dilectionem, sicut per instrumentum, ut dominus per servum, sed sicut per formam propriam: & ideo ratio non sequitur.

Obijcies secundo contra secundam conclusionem: Genus intellectivum est perfectius entitativè genere appetibili, ut communiter docent nostri Thomistæ, & colligitur ex S. Doctore 1. p. quaest. 81. art. 3. Ergo omnes species contentæ sub genere intelligibili, & omnes habitus pertinentes ad potentiam intellectivam, sunt perfectiores entitativè quacumque specie, & quocumque habitu pertinente ad genus & potentiam appetitivam, intra eundem ordinem; subindeque fides entitativè, & in ordine physico, perfectior est charitate. Consequentia videtur legitima: nam eo ipso quod aliquod genus sit perfectius, tota illius extensio debet esse perfectior, & consequenter omnes illius species debent excedere in perfectione species contentas sub genere imperfectiori. Ergo &c.

Respondeo, concesso Antecedente, negando Consequentiam: licet enim species perfectissima generis perfectioris debeat esse perfectior specie perfectissima generis inferioris, non tamen necessarium est, quod species non perfectissima generis perfectioris, excedat perfectissimam generis inferioris; sed interdum species perfectissima generis imperfectioris, potest esse nobilior aliqua specie generis perfectioris, quia ratione differentiae contrahentis genus imperfectius, excelsus ille genericus compensari potest: v. g. licet qualitas activa ex suo genere perfectior sit quam passiva, tamen potest dari aliqua qualitas seu potentia passiva, quæ ratione differentiae nobilior sit aliqua qualitate activâ; calor enim est qualitas activa, potentia verò cognoscitivæ, in quantum recipiunt species, sunt passivæ, & tamen ratione differentiae specificæ elevantur supra activitatem caloris, & aliorum accidentium materialium; & corpus corruptibile, si sit animatum, potest esse perfectius corpore incorruptibili quod non vivit, licet ratio corporis incorruptibilis perfectior sit de se quam corpus corruptibile. Similiter ergo, licet genus intellectivum sit perfectius entitativè genere appetibili, nihilominus charitas, ratione differentiae specificæ, seu nobilioris modi tendendi in Deum, fidem, prophetiam, & alia dona intellectualia quæ dantur viatoribus, superare potest, & absolute ipsis esse perfectior.

